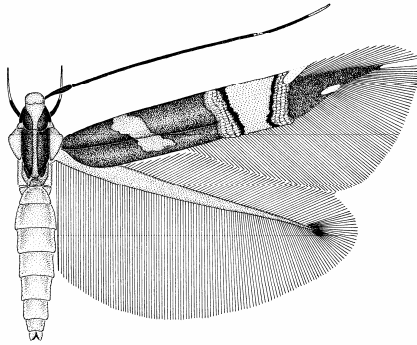

FRANJE

Jaargang 6, nr 11

14 februari 2003

ISSN: 1388-4409

**Mededelingen uit de Secties “Snellen” en “Ter Haar” van de Nederlandse
Entomologische Vereniging**

Colofon

Franje is het gezamenlijke contactorgaan van de secties “Snellen” en “Ter Haar” van de Nederlandse Entomologische Vereniging en verschijnt twee maal per jaar.

Logo: *Cosmopterix zieglerella* door Sjaak Koster

Redactie: Frans Groenen, Maurice Jansen en Rob de Vos

Redactieadres: Maurice Jansen, Appelgaard 9, 4033 JA Lienden. Tel: 0344-603758, e-mail: m.g.m.jansen@pd.agro.nl

Lidmaatschap:

voor leden van Snellen: € 9,- per jaar, bij voorkeur te voldoen op Rabobank-rekening 130635790 te Luyksgestel onder vermelding van “Snellen”.

voor leden van Ter Haar: € 9,- per jaar, girorekening 3744097 t.n.v. Sinnema te Hemrik onder vermelding van “Ter Haar”.

Bestuur sectie Snellen:

voorzitter: Louis van Deventer, Mercurius 6, 5482 XA Schijndel. Tel: 073-5470141, e-mail: ljdventer@hetnet.nl

secretaris: Henk ten Holt, De Kluijskamp 10-28, 6545 JD Nijmegen. Tel: 024-3733995, e-mail: h.tenholt@novioconsult.nl

penningmeester: Frans Groenen, Dorpsstraat 171, 5575 AG Luyksgestel. Tel: 0497-542153, e-mail: groene.eyken@chello.nl

Bestuur sectie Ter Haar:

voorzitter: Hans Huisman, Patrijzenlaan 4, 8091 BK Wezep Tel: 038-3765741, e-mail: kj.huisman@hetnet.nl

secretaris: Rob de Vos, Kalf 454, 1509 BE Zaandam. Tel: 075-6313339, e-mail: rvos@science.uva.nl

penningmeester: Janny Sinnema, Sparjeburd 29, 8409 CK Hemrik. Tel: 0516-471222, e-mail: s.g.sinnema@wxs.nl

lid: Bob van Aartsen, Travertin 34, 8084 EH 't Harde. Tel: 0525-652119

lid: Jaap Zwier, Turfweg 27, Yzevoorde 7021 JN Zelhem. Tel: 0314-326789, e-mail: jzwier@wxs.nl

Kopij voor de volgende Franje dient minstens twee maanden voorafgaand aan de eerstvolgende sectie-bijeenkomst bij de redactie ingeleverd te worden bij voorkeur vóór 1 januari en vóór 1 juli. Grotere kopij of kopij met figuren indien mogelijk inleveren na overleg.

INHOUD

Henk ten Holt

Verslag van de najaarsbijeenkomst van de sectie “Snellen” op 23 november 2002 te Lexmond 4

Rob de Vos

Verslag van de voorjaarsbijeenkomst van de sectie “Ter Haar” op 16 maart 2002 te Lexmond..... 14

Jaap Zwier

Hoeveel? 22

Jaap Zwier

Resultaten van de excursie op 6, 7 en 8 juli 2001 in de Achterhoek. (Doetinchem e.o.) 23

Voorjaarsbijeenkomst van de sectie "Snellen" 30

Voorjaarsbijeenkomst van de sectie “Ter Haar” 31

VERSLAG VAN DE NAJAARSBIJENKOMST VAN DE SECTIE “SNELLEN” OP 23 NOVEMBER 2002 TE LEXMOND

Henk ten Holt

Aanwezig: B. van Aartsen, J. Asselbergs, H. Beers, G. Bergsma, L. Bot, L. van Deventer, D. Doornheijn, A. Goutbeek, F. Groenen, H. Groenink, L. Groothedde, H. ten Holt, H. Huisman, W. de Jong, J.A.W. Lucas, S. Koster, E. van Nieukerken, J. de Prins, W. de Prins, P. Rooij, J. Scheffers, J. Sinnema, E. Vermandel, J. van Vuure, H. van der Wolf, J. Wolschrijn, J. Zwier.

Huishoudelijk deel

Opening

De voorzitter heet iedereen hartelijk welkom. Op verzoek van Hans Huisman wordt als agendapunt toegevoegd de bespreking van het verslag van 2 maart 2002.

Herverkiezing voorzitter en verkiezing secretaris

Voor en tijdens de bijeenkomst hebben zich geen tegenkandidaten gemeld. Verkiezing vindt plaats bij algemene stemmen. Louis van Deventer wordt verkozen voor een tweede termijn als voorzitter, Henk ten Holt wordt verkozen voor een eerste termijn als secretaris.

Bestuursmededelingen

a. Mededelingen van de voorzitter

De voorzitter deelt mee dat Rob de Vos wegens drukke werkzaamheden heeft besloten zijn lidmaatschap van de sectie Snellen te beëindigen. Vanwege zijn belangrijke rol voor de sectie, ondermeer als voorzitter, zal Rob nog op gepaste wijze worden bedankt.

De voorzitter deelt mee dat Jaap van Vuure zijn lidmaatschap van de redactiecommissie van Franje schriftelijk heeft opgezegd. Jaap wordt bedankt voor zijn inzet.

b. Mededelingen van de secretaris

Het jaar 2002 was een vrij rustig maar geen slecht jaar voor de sectie. Het ledental van de sectie is met ongeveer 70 leden vrij stabiel gebleven. Er zijn twee nieuwe leden te verwelkomen, de heren Jan Scheffers en Brian Mohlmann. Helaas heeft Rob de Vos, zijn lidmaatschap moeten opzeggen (zie hiervoor). Voorts heeft Rob Schouten wegens drukke werkzaamheden zijn functie als secretaris tussentijds moeten neerleggen. Hij wordt nogmaals bedankt voor zijn inzet voor de sectie. De huidige secretaris heeft hem ad interim vervangen tot aan de verkiezingen van deze bijeenkomst. Tenslotte wordt de geslaagde voorjaarsbijeenkomst in Naturalis gememoreerd, waarvoor onze dank uitgaat naar Erik van Nieukerken die de bijeenkomst heeft georganiseerd.

De secretaris wijst erop dat het sectie-archief verre van compleet is. De sectie Snellen is opgericht in 1981. Vanaf 1995 oogt het archief vrij compleet. Het archief bevat echter slechts weinig materiaal van de periode 1981 tot 1994, hoewel van Maurice Jansen uit zijn persoonlijk archief reeds het een en ander aan materiaal is verkregen. De bijeenkomst is met de secretaris van mening dat het wenselijk is te trachten het archief te completeren. Daarvoor wordt een beroep gedaan op enkele leden die reeds vanaf het begin lid zijn. Jaap van Vuure en Hans Huisman verklaren zich daartoe bereid.

De komende sectiebijeenkomsten zijn gepland voor 12 april 2003, 11 oktober 2003 en 13 maart 2004 (concept). Tegen de laatste datum kan eventueel bezwaar gemaakt worden bij de secretaris. Namens de NEV-secretaris kan tenslotte worden meegedeeld dat de NEV-winterbijeenkomst niet op 9 maar op 8 februari 2003 zal plaatsvinden (zie decembernummer EB). Tevens kan worden meegedeeld dat in december alle leden een NEV-ledenpas zullen ontvangen.

Erik van Nieukerken verzoekt de secretaris om tijdens de volgende bijeenkomst een actuele ledenlijst uit te delen. Het verzoek wordt gehonoreerd.

c. Mededelingen van de penningmeester

Uit financieel oogpunt is 2002 een goed jaar voor de sectie. Het vermogen is gegroeid met ongeveer 270 Euro. Het totale vermogen van de sectie bedraagt circa 2.270 Euro waarvan circa 830 Euro nog te ontvangen contributies. Het bedrag aan nog in te winnen contributies is 235 Euro hoger dan in 2001. Deze toename is te wijten aan de afwezigheid van de penningmeester op de voorjaarsbijeenkomst. Aan de in 2002 ingevoerde incassoregeling nemen 28 leden deel, dat is circa 40%.

Vanwege het relatief hoge aandeel nog te innen contributies is binnen het bestuur de volgende procedure afgesproken. Leden die twee volle kalenderjaren geen contributie betaald hebben worden aangeschreven met het verzoek dit alsnog te doen. Mocht een jaar later blijken dat zij hun achterstallige contributies niet betaald hebben dan volgt roeyement. Volgens het huidige reglement mogen bij de inning van achterstallige contributies administratiekosten worden berekend. Deze zijn door het bestuur vastgesteld op 1 Euro.

d. Reglementen

Het bestuur is van mening dat de huidige reglementen van de sectie die dateren uit 1989 toe zijn aan herziening. Hiervoor is een procedure afgesproken. Deze is tijdens de bijeenkomst meegedeeld en tevens op schrift gesteld. Om te beginnen ontvangen alle leden de huidige reglementen en de herzieningsprocedure. Alle leden kunnen op- en aanmerkingen tot 15 januari 2003 bij de secretaris schriftelijk of per e-mail kenbaar maken.

Voorts is een reglementencommissie geformeerd bestaande uit het bestuur en twee belangstellende sectieleden. Tijdens de bijeenkomst hebben Jaap Zwier en Hans Huisman zich als leden van de sectie Snellen bereid verklaard deel te nemen.

Tegelijkertijd is daarmee coördinatie met de reglementen van Ter Haar, voorzover het gaat om gemeenschappelijke zaken, gewaarborgd.

Excursies

Jaap Zwier roept alle deelnemers aan de vorige excursie in de omgeving van Gorssel op hun gegevens aan hem door te geven. Louis van Deventer geeft aan dat het voornemen bestaat om samen met Frans Post de komende excursie te organiseren in de omgeving van de Loonse en Drunense Duinen, mogelijk in het weekend van 28-30 juni 2003. Nadere berichtgeving volgt.

Verslag sectiebijeenkomst 2 maart 2002

Hans Huisman merkt op dat een aantal zaken in het verslag hem tijdens de vorige bijeenkomst blijkbaar ontgaan waren en wil op twee punten graag reageren. [Opm. secretaris: deze punten zijn inderdaad niet of slechts summier aan de orde geweest om de bijeenkomst in Naturalis niet te zeer te belasten met uitgebreide huishoudelijke mededelingen.]

Hans Huisman maakt zich zorgen over de passage uit de bestuursbijeenkomst van 20 februari 2002 aangaande publicatie in Franje versus Entomologische berichten. Hij wil vrijuit kunnen praten op sectiebijeenkomsten zonder dat de verslaglegging daarvan op gespannen voet staat met (eerste) publicatie in EB. Franje moet volgens Hans Huisman vooral een Verenigingsverslag zijn. Uitgelegd is dat de passage verkeerd begrepen is door Hans. Hier wordt niet een standpunt van het bestuur verwoord, het bestuur signaleert alleen dat er een probleem kan ontstaan omdat zowel publicatie in Franje als in EB als officiële publicatie geldt (beide hebben een ISSN-nummer). Bij de EB-redactie wordt nagevraagd hoe hiermee omgegaan kan worden.

Voorts maakt Hans Huisman zich zorgen over de in zijn ogen mogelijk hoge kosten wanneer bestuursleden alle ten behoeve van de sectie gemaakte kosten gaan declareren en vraagt om afstemming op de wijze waarop hiermee binnen Ter Haar wordt omgegaan. De voorzitter merkt op dat het alleen gaat om reëel ten behoeve van de sectie gemaakte kosten op basis van een inzichtelijke en controleerbare specificatie. Afsgesproken is dat afstemming met Ter Haar zal plaatsvinden in het kader van de reglementenherziening.

Rondvraag huishoudelijk gedeelte

Erik van Nieukerken verzoekt het bestuur om toe te zien op een juiste vermelding van de buslijnen in de convocatie. Het bestuur zal daarop toezien.

Faunistische mededelingen

Erik van Nieukerken

Erik sprak over het project Fauna Europaea, waarover hij samen met Ole Karsholt de verantwoording heeft voor de Lepidoptera. In dit door de EU betaalde project wordt een lijst gemaakt van alle Europese diersoorten (land en zoetwater), met verspreidingsgegevens van de Europese landen. De gegevens worden bijeen gebracht door specialisten, waaronder ook enkele Nederlandse (Gielis, Koster, van Nieukerken, van der Wolf). De dagvlinders worden door Willy de Prins gecoördineerd. Meer informatie is te vinden op de website: <http://www.fauneur.org/> Verder maakte Erik ons nog attent op de *Cameraria* homepage: <http://www.cameraria.de/controcam.php>

J. Asselbergs

Coleophora adspersella Benander. Bergen op Zoom, 8 juli 2002, 1 mannetje, op licht. Volgens Emmet en anderen is de soort gebonden aan strandmelde (*Atriplex littoralis*), zoutmelde (*Atriplex portulacoides*), schorrekruid (*Suaeda maritima*) en ganzevoet-soorten (*Chenopodium* sp.). De lichtval stond op zandgrond in een tuin dus de rups heeft zich waarschijnlijk ontwikkeld op *Chenopodium* sp. Het mannelijk genitaal is zeer kenbaar door de lange iets mediaalwaarts gerichte haak aan de sacculus. Afgaand op De Kleine Vlinders van Kuchlein zou dit de tweede vangst zijn in Noord-Brabant.

Cydia amplana (Hübner). Te Bergen op Zoom werden rond 26 juli 2002 12 exemplaren (mannetjes en vrouwtjes) gevangen. Dit is het derde jaar op rij dat een aantal exemplaren in deze lichtval die stond opgesteld onder een aantal oude eiken, wordt waargenomen. Het is niet te zeggen hoelang *C. amplana* daar al voorkomt, omdat op die plaats daarvoor nooit een lichtval heeft gestaan. De rups leeft in eikels (*Quercus* sp.) en *C. amplana* schijnt zich uit te breiden.

Micrurapteryx kollariella (Herrich-Schäffer). Breda, 2 augustus 2002, 1 mannetje in de lichtval. Deze soort waarvan bij mijn weten alleen recente vangsten bekend zijn van Bergen op Zoom, is nu weer aangetroffen in Breda waar Heylaerts al in 1870 het eerste Nederlandse exemplaar ving. De soort heeft 2 generaties per jaar en de rups leeft op brem (*Cytisus scoparius*) maar ook op soorten van het geslacht heidebrem (*Genista* sp.).

Cacoecimorpha pronubana (Hübner). Bergen op Zoom, 1 vrouwtje vliegend in mijn tuin op 2 september 2002. Deze soort die zo goed met feromonen kan worden verzameld, als ik mij het verslag van Rob de Vos herinner, is nu voor de tweede keer in Noord-Brabant gevangen. De voedselplanten van deze van oorsprong Zuid-Europese soort zijn zeer divers waaronder anjers (*Dianthus* sp.), klimop (*Hedera helix*) en liguster (*Ligustrum* sp.).

Ephestia parasitella Staudinger.

Een preparaat van een aantal ongeïdentificeerde Phycitinae verzameld door Hans Huisman leverde 1 mannetje op van deze soort, die in het boek van Kuchlein alleen maar in één exemplaar vermeld wordt van Oostvoorne in 1960, destijds verzameld door Lucas. Sindsdien heb ik twee exemplaren gezien van Mook uit de collectie Cox, waarbij nu dus het Zuid-Hollandse exemplaar dat door Hans Huisman is verzameld op 15 juni 2001 in Dirksland. Van de biologie is niet veel bekend. Volgens Roesler is de rups aangetroffen in een spinsel tussen druiven maar in Zuid-Europa ook op de parasiet *Cytinus hypocistis*. Waarschijnlijk leeft de soort ook op droog plantaardig materiaal. *Cytinus hypocistis* is een parasiet van *Cistus* of *Halimium* (kruidachtige planten die lijken op zonneroosjes).

K.J. Huisman

Huisman laat de volgende vlinders zien:

Pseudatemelia subochreella Doubleday, vier exemplaren gevangen in Vlodrop Station op 1 juni 2002. De soort wordt voornamelijk in het krijtdistrict gevonden en op enkele plaatsen noordelijker. Vooral het mannetje is wat meer okergrijs dan de andere *Pseudatemelia*-soorten; de soort is ook wat kleiner. Het lijkt er op dat het genus *Pseudatemelia* het de laatste tijd niet slecht doet.

Depressaria ultimella Stainton, Rouveen, Veerslootslanden, 9 mei 2002. Komt vooral verspreid voor in het vochtige gebied van Noord- en Zuid-Holland en is ook bekend uit de Betuwe. Te oordelen naar het aantal stippen in het boek van Kuchlein moet de vlinder niet zeldzaam zijn, maar uit de laatste 20 jaar ken ik alleen meldingen uit 1986 te Oostzaan en uit 1993 te Vierlingsbeek. De rups is te vinden op torkruid (*Oenanthe* sp.), waterrepe (*Sium* sp. en *Berula* sp.) en moerasscherm (*Apium* sp.).

Yponomeuta irrorella (Hübner), Wezep, 12 juni 2002. Een herhaling van de vangst uit 2000, wat aangeeft dat het de vlinder de laatste tijd in ons land relatief goed gaat.

Anarsia lineatella Zeller, Wezep, 19 juni 2002. Ook deze vlinder werd eerder in Wezep gevangen, namelijk in 2001. Volgens de gegevens van de Plantenziektenkundige Dienst wordt de vlinder wel geregeld in Nederland aangetroffen, maar dan in geïmporteerde vruchten zoals abrikoos, perzik en amandel. Er zijn slechts enkele waarnemingen in het "open veld" bekend. Een tweede vangst op dezelfde plaats suggereert toch wel dat de soort zich hier handhaaft, ook zonder kassen in de buurt. Emmet c.s. beschrijven hetzelfde voor Engeland in *The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland* (Vol. 4, part 2): import met vruchten, maar op één plaats enkele vangsten in 1991, 1993 en 1995.

Spatalistis bifasciana (Hübner). Wezep, 11 september 2002. Het is bekend dat deze vlinder de laatste tijd vaker gezien wordt. Ook in 2002 werden weer enkele exemplaren in Wezep opgemerkt, met daarbij een late waarneming op 11 september. In de mij ter beschikking staande literatuur wordt niets vermeld over een tweede generatie. De normale vliegtijd wordt opgegeven als mei-juni of mei-juli.

Acleris laterana (Fabricius), Ouddorp, 26 juli 2002, 2 exemplaren; Haamstede, 12 augustus, 1 exemplaar. Deze soort werd nooit eerder op Flakkee waargenomen, uit Zeeland zijn maar enkele meldingen. In 2000 gezien door J. van Vuure in Valkenisse en Kortgene.

Aethes francillana (Fabricius), Ouddorp, 30 juli 2002 en *Aethes flagellana* (Duponchel), Goedereede, Waterleidingduinen, 29 en 31 juli 2002. De Cochyliden hadden een gunstig jaar, tenminste op Flakkee. Het is zeker bijzonder om in één jaar twee soorten uit de *francillana*-groep te vangen. *A. flagellana* is teruggevonden in hetzelfde gebied waar de vlinder in 1961 voor het eerst in ons land gevangen is: een uitgestrekte duinweide met lage begroeiing en veel kruisdistel. Het is opmerkelijk dat de soort uitsluitend gevonden is in de kop van Goeree en op Voorne, het wachten is op meldingen uit Zeeland.

Cochylis roseana (Haworth), Ouddorp, 3 augustus 2002 een exemplaar in een telefooncel. De soort is vrijwel beperkt tot Zuid-Limburg, met eenmaal een vondst in Twello. De verspreiding loopt parallel met die van *C. flaviciliana* (Westwood): Zuid-Limburg en Melissant (in 1963 en 1968). De vraag is echter of de laatste vermelding wel juist is. De drie exemplaren uit Melissant waren wijfjes. Het genitaal was geheel conform de afbeelding van *C. flaviciliana* naar Razowski in de Microlepidoptera Palaearctica maar in het nieuwe boek van Razowski (Die Tortriciden Mitteleuropas) staat een geheel vergelijkbare afbeelding onder de naam *C. roseana*. We zullen proberen uit te zoeken in welk boek de fout is gemaakt. Het recente dier uit Ouddorp is een mannetje en duidelijk *C. roseana*.

J. van Vuure

De volgende soorten worden getoond en besproken:

Cydia amplana Hübner.

Deze bladroller van eik (*Quercus* sp.) is bezig aan een gestage uitbreiding in het land. Na de vondst door Huisman in Haamstede kan nu ook Kortgene als nieuwe vindplaats in Zeeland worden genoemd. In de laatste week van juli en de eerste week van augustus 2002 werden meer dan twintig exemplaren in de lichtval aangetroffen. Verse exemplaren, die wellicht afkomstig waren van de solitaire eik in de tuin waar ook de lichtval stond. Deze boom gaf dit jaar weinig of geen eikels, zodat afgewacht moet worden of de soort volgend jaar weer present zal zijn.

Gypsonoma oppressana Treitschke.

Een soort die niet algemeen is in het zuidwesten van het land en tot nu toe ontbrak in Zeeland, hoewel de voedselplant, zwarte populier (*Populus nigra*) en witte abeel (*P. alba*), aanwezig zijn. De soort is nu van twee vindplaatsen bekend: een exemplaar op licht te Kortgene, gevangen op 30 juli 2002 en een dier overdag gevangen op 7 juli 2002, 10 km verderop aan de Veersedam. Overigens werden dit jaar ook meerdere exemplaren van *G. minutana* Hübner, gevangen te Kortgene en Haamstede. Dit is een soort die tot nu toe slechts met één exemplaar (gevangen op 24 augustus 1989 te Kortgene) in de collectie was vertegenwoordigd.

Adela cuprella Denis & Schiffermüller.

Deze langsprietmot was nog niet uit Zeeland bekend, maar heeft in de rest van het land een algemene verspreiding. In de vooravond van 3 april 2002 werden enkele vlindertjes aangetroffen vliegend rond de bloeiende katjes van de wilg (*Salix* sp.) in het natuurgebied de Schotsman op Noord Beveland. De eerste indruk was dat het om de zeer algemene *A. reaumurella* Linnaeus ging welke echter later vliegt in april-mei. Thuisgekomen kon vastgesteld worden dat het om *A. cuprella* ging. Bij de vangst zat ook een vrouwtje dat als opvallend kenmerk heeft de roestbruine beharing van de kop.

In de literatuur wordt vermeld dat deze soort een zeer wisselend voorkomen heeft, waarbij ze het ene jaar massaal aanwezig is, om het jaar daarop volkomen te ontbreken. De afgelopen twintig jaar werd de soort nooit op deze plaats aangetroffen, terwijl in het vroege voorjaar het betreffende gebied altijd meerdere malen werd bezocht. Dit gegeven was aanleiding om de volgende middag (4 april) opnieuw naar de Schotsman te gaan. Het was prachtig zonnig voorjaarsweer. De vlinders waren nog steeds aanwezig en zeer actief, vooral de mannetjes vlogen rond de wilgebomen, zo'n tien tot twintig exemplaren per boom. Bij elke boom was het prijs. Gelet op de omvang van dit natuurerrein en de aanwezigheid van veel wilgen, was deze langsprietmot inderdaad massaal aanwezig. Tellen was onbegonnen werk, het moeten er vele duizenden zijn geweest!

Paraswammerdamia albicapitella Scharfenberg.

Dit is een zeer zeldzame soort die slechts bekend is van Zuid-Limburg en uit de buurt van Nijmegen. Het zou altijd gaan om incidentele vangsten. Op 25 juni 2002 werd een mannelijk exemplaar aangetroffen op de Veersedam, op de grens van Noord Beveland en Walcheren. Het werd tegelijk met meerdere exemplaren van de algemene soort *P. nebulella* Goeze, (= *lutarea*, Haworth) in de vooravond opgejaagd uit een struweel van meidoorn (*Crataegus* sp.) en sleedoorn (*Prunus spinosa*). Sleedoorn wordt als voedselplant van *P. albicapitella* genoemd. Het onderscheid met *nebulella* is niet groot. *P. albicapitella* heeft een meer contrastrijke grijs-witte tekening dan *P. nebulella*. Bij de eerste is de kop helder wit, daarmee zijn naam eer aandoend, bij de laatste soort is de kop meer grijsachtig dan wit. Onmiskenbaar is evenwel het genitaal. De valven hebben aan de onderkant een aanhangsel dat duidelijk anders is zowel van plaats als vorm, dan de doornachtige uitstulping bij *P. nebulella*. Ook de aanhangsels bij de uncus zijn langer en anders van vorm dan bij *P. nebulella* (zie Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland vol. 3, p. 57).

Tenslotte wordt gemeld dat twintig mijnen van *Phyllonorycter robiniella* Clemens, verzameld te Rotterdam-Lombardijen in oktober 2002, diezelfde maand slechts vijf vlinders leverden. De rest was geparasiteerd. Een andere vindplaats is Kortgene. Ook de zes mijnen die daar werden verzameld, waren geparasiteerd en leverden dus geen vlinders op. Bij de controle van de mijnen op parasieten bleek dat de meeste mijnen twee huidjes van rupsen of poppen bevatten.

A. Goutbeek

De heer Goutbeek toont vangsten uit de omgeving van Dalfsen. Dalfsen ligt even ten oosten van Zwolle aan de Vecht. De omgeving wordt gekenmerkt door een sterk afwisselend landschap, is rijk aan diverse biotopen en grenst aan diverse floristische districten. De rivier is onderdeel van het smalle fluviaatiele district wat ten noorden wordt begrensd door het Drents district, ten zuiden door het Gelders district en ten westen omsloten door het Hafdistrict.

Esperia sulphurella (Fabricius).

De eerst getoonde vlinder is *Esperia sulphurella*, een vrij zeldzame Oecophoridae. Kuchlein (1993) meldt vindplaatsen in Zuid-Holland (gevonden te Melissant in 1971 maar de vlinders kwamen uit appelhout (*Malus* sp.) afkomstig uit Nieuw en St. Joosland, provincie Zeeland), Zeeland, westelijk Noord-Brabant en Texel. Huisman & Koster (1997) melden de soort uit 1994 van Oegstgeest. Huisman & Koster (1999) melden de eerste binnenlandse vangst te Eindhoven die dateert uit 1996 en nu is er dus de waarneming van *E. sulphurella* te Dalfsen op 11 mei 2002 op licht. In Zeeland zou dit dier verspreid zijn door het vervoer van open haard hout van appelbomen, maar Dalfsen haalt géén hout uit Zeeland. Wel is het exemplaar gevangen in een tuin met oude appelbomen.

Acentria ephemerella Denis & Schiffermüller.

Begin augustus 2002 werden van *Acentria ephemerella*, een gewone soort, op licht diverse mannetjes gevangen van circa 10 mm. De meestal ongeveugelde vrouwtjes van deze soort leven in het water. De midden- en achterpoten zijn voorzien van zwemharen zoals bij waterkevers. Willen deze vrouwtjes paren dan houden ze het achterlijf boven water en wachten op een mannetje. Eind augustus werden evenwel op het land extra grote exemplaren gevangen van 17 mm welke geveugelde vrouwtjes bleken te zijn.

De literatuur is niet eenduidig over deze soort. Beirne (1952) zegt dat geveugelde vrouwtjes voorkomen aan het eind van de vliegtijd, met overvloedig voedsel en hoge temperaturen voor de rupsen. Eckstein (1933) gaat uit van twee generaties waarbij de voorjaarsgeneratie ongeveugelde vrouwtjes en de zomergeneratie geveugelde vrouwtjes heeft. Het vliegtijddiagram in de atlas van Kuchlein (1993) geeft echter voor Nederland geen twee generaties te zien. Jacobs & Renner (1998) vermelden dat vrouwtjes zelden geveugeld zijn, uitgezonderd in Engeland, daar uitsluitend vrouwtjes met vleugels (generatiewisseling?). De vraag is nu of er bij deze soort sprake is van één of twee generaties of dat beide generaties geveugelde vrouwtjes kunnen voortbrengen. Een derde mogelijkheid is dat geveugelde vrouwtjes later in het jaar voorkomen doordat alleen een eventuele tweede generatie geveugelde vrouwtjes voortbrengt of doordat het ontwikkelen van vleugels een kwestie is van voedselaanbod en hoge temperaturen tijdens het rupsenstadium.

Cameraria ohridella (Deschka & Dimic).

De eerste waarneming was in 1985 waargenomen in Macedonië bij het meer van Ohrid, daarna volgden in Oostenrijk (1989), Duitsland (1997) en Nederland (1998). In 1999 werd *C. ohridella* in grote delen van Zuid-Nederland gevonden tot aan

Deventer (Stigter et al., 2000). In 2002 werden in Dalfsen duizenden exemplaren aangetroffen, vooral op beschutte plaatsen en juist ook op opslag van jonge struikjes, met tientallen op elk blad, maar niet één op de esdoorn (*Acer* sp.) die daar doorheen stond. Als predatoren komen vermoedelijk niet alleen sluipwespen maar ook vogels in aanmerking. Bij pimpelmezen heb ik waargenomen dat ze op de hulstvlieg fourageren door winkelhaakjes uit de opperhuid van het blad te trekken waardoor ze bij de larven en poppen kunnen komen. Ditzelfde vraatbeeld heb ik ook aangetroffen bij gemineerde kastanjebladeren. Vermoedelijk gaat het hierbij dus om kleine vogels, zoals mees en tjtjaf, die niet te zwaar zijn om vanaf de bladsteel op het blad te fourageren. Mijnen werden ook waargenomen in Westerbork (prov. Drenthe) op 14 september 2002.

Narycia duplicella Goeze.

De heer Ten Holt heeft ons het bos in gedreven om te zoeken naar zakdragers, wat mij letterlijk op hol deed slaan. Op 16 november 2002 werden in een uur tijd circa honderd zakjes gevonden te Dalfsen op jonge eikenstammetjes (*Quercus* sp.) aan de luwe ONO-zijde van de stam, dus op de zijde waar vooral korstmossen groeien, daarentegen niet op en aan de regenzijde waar vooral algen en bladmosse groeien. Een vlinder werd getoond van dit voorjaar, met wat sluipwespen die uit de rupsjes van deze soort kwamen. Of deze soorten nu bij de macro's of micro's horen doet er niet toe maar ze worden getoond om anderen te stimuleren om ook naar deze zakjes te zoeken.

Literatuur:

Beirne, B.P., 1952. *British Pyralid and Plume Moths*. Warren, London/New York.

Eckstein, K., 1993. *Die Schmetterlinge Deutschlands. Band V Die Kleinschmetterlinge Deutschlands*.

Huisman, K.J. & J.C. Koster, 1997. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in het jaar 1994 (Lepidoptera). *Entomologische Berichten Amsterdam* 57: 50.

Huisman, K.J. & J.C. Koster, 1999. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in het jaar 1996 (Lepidoptera). *Entomologische Berichten Amsterdam* 59: 83.

Jacobs, W. & M. Renner, 1998. *Biologie und Ökologie der Insekten*. Derde druk

Kuchlein, J., 1993. *De kleine vlinders*. Pudoc, Wageningen.

Stigter, H. et al, 2000. De paardenkastanjemineermot, *Cameraria ohridella*, een nieuwe bladmineerder voor Nederland (Lepidoptera: Gracillariidae). *Entomologische Berichten, Amsterdam* 60: 159-163.

H. Groenink

De heer Groenink laat een aantal fraai geprepareerde micro's zien, te weten de algemene Pyralide *Crambus ericella* (Hübner), van de Gorsselse Heide, *Strophedra nitidana* (Fabricius), (een Tortricide, eveneens van de Gorsselse heide), de algemene Oecophoride *Pleurota bicostella* (Clerck), gevangen in Zuidloo, de sinds het begin van de negentiger jaren vooral uit kassen bekende Pyralide *Duponchelia fovealis* Zeller, gevangen binnenshuis te Zuidloo en tenslotte de Choreutide *Prochoreutis*

myllerana (Fabricius), overdag vliegend op blauw glidkruid (*Scutellaria galericulata*) rond de vijver te Zuidloo.

W. de Prins - *Phyllonorycter robiniella* breidt zich uit in België

Phyllonorycter robiniella (Clemens) werd voor het eerst uit België vermeld door De Prins & Groenen (2001). Toen werden enkele bladmineers op Robinia (*Robinia pseudoacacia*) aangetroffen te Lommel in het noordwesten van de Belgische provincie Limburg. In 2002 bleek de soort zich wel uitgebreid te hebben, maar lang niet zo spectaculair als bij *Cameraria ohridella* het geval was. Eind september vond Hans Henderickx zes bladmineers te Mol-Postel in het noordoosten van de provincie Antwerpen wat dus eigenlijk aansluit bij de eerste vindplaats. Ikzelf vond eveneens eind september 2002 de bladmineers talrijk te Mol, Dessel en Retie, allemaal in de buurt van de oorspronkelijke vindplaats, hooguit enkele tientallen kilometers meer naar het westen. De soort heeft zich dus niet zo sterk geografisch uitgebreid, maar ze is wel veel talrijker geworden. Op 29 september werd tevens een adult exemplaar zittend op een blad aangetroffen.

De eerste vlindertjes ontpopten reeds op 30 september 2002 uit de meegenomen bladmineers. Tijdens het uitkweken werd vastgesteld dat de motjes haast steeds rond het middaguur en tijdens de vroege namiddag ontpopten. Zoals gewoonlijk bij immigrerende soorten werden er slechts weinig parasitoïden aangetroffen. De enkele exemplaren die toch werden uitgekweekt, verschenen op het einde van de kweek toen de meeste vlindertjes reeds waren ontpopt, dit in tegenstelling tot de situatie bij de meeste andere inlandse *Phyllonorycter*-soorten waar de parasitoïden zich tot adult ontwikkelen voor de eerste adulte Lepidoptera verschijnen. De twee soorten parasitoïden die werden uitgekweekt zijn Hymenoptera die gewoonlijk andere *Phyllonorycter*-soorten parasiteren.

Literatuur

De Prins, W. & Groenen, F., 2001. *Phyllonorycter robiniella*, een nieuwe soort voor de Belgische fauna (Lepidoptera: Gracillariidae). *Phegea* 29: 159-160.

H. ten Holt - Mededeling Psychidae-project II.

Voor degenen die niet aanwezig waren bij de vorige sectiebijeenkomsten is kort het Psychiden-project, dat in het voorjaar van start is gegaan, onder de aandacht gebracht (zie Franje 5, aflevering 10, 17 september 2002).

Begin 2002 hadden zich de volgende deelnemers gemeld: Jeroen Voogd, Ben van As, Wim van Rooijen, Wim Geraedts, Klaas Kaag, Jan Scheffers, A. Goutbeek, K.J. Huisman, Jannie Sinnema, C. Kuchlein-Nijsten en Leo Bot. Cees Zwakhals was bereid de onvermijdelijke sluipwespen te determineren. Tijdens de bijeenkomst hebben zich gemeld Harry Nagel, Piet van Son en mevrouw Kiel-Hartog. Tijdens de "Snellen"-bijeenkomst meldden zich Willy de Prins, Hugo van der Wolf, Louis van Deventer en Frans Groenen. Nieuwe actieve deelnemers zijn zeker nog welkom,

met name in Groningen, Drenthe, Twente/Achterhoek, Flevoland en Midden- en Zuid-Limburg.

Ofschoon het meeste determinatiewerk nog moet plaatsvinden zijn er toch al wel enkele faunistisch leuke vondsten gedaan.

Frits Bink meldde de vondst van vrij grote aantallen *Luffia lapidella* (Goeze) te Vlissingen en enkele exemplaren te Veere op iep (*Ulmus* sp.). Voorzover bekend wordt deze soort daarmee voor het eerst sinds een jaar of dertig weer eens gemeld uit Zeeland.

Door Jan Scheffers meegegeven zakjes van Voorne en Staelduin bleken eveneens tot *L. lapidella* te behoren. Het is voorzover nu bekend de eerste vindplaats ten noorden van de Nieuwe Waterweg.

Jannie Sinnema meldde de vondst van een zak van *Phalacropteryx graslinella* (Boisduval), door een boswachter op de heide bij Duurswoude. De soort was daar ook al in de jaren 1995, 1997 en 1999 waargenomen en in 2000 in het Fochteloërveen.

Jeroen Voogd vond meerdere zakken van *Pachytelia villosella* (Ochsenheimer) op de Hoge Veluwe.

Henk ten Holt vond *Narycia duplicella* (Goeze), op enkele tientallen plaatsen, ondermeer in Twente, de wijdere omgeving van Nijmegen, Noord-Limburg en de Veluwe. Dit zou dus weleens een wijdverbreide en algemene soort kunnen blijken te zijn. De heer Goutbeek vertelde de soort in groot aantal te hebben aangetroffen in de omgeving van Dalfsen.

Henk ten Holt vond enkele zakken van *Diplodoma laichartingella* (Goeze), in de omgeving van Nijmegen maar deze soort werd ook aangetroffen in de omgeving van Dalfsen door A. Goutbeek. *D. laichartingella* lijkt minder algemeen dan de vorige soort in en de zakken zijn moeilijker te vinden.

VERSLAG VAN DE VOORJAARSBIJEENKOMST VAN DE SECTIE “TER HAAR” OP 16 MAART 2002 TE LEXMOND

Rob de Vos

Aanwezig: B. van Aartsen, H. Beers, G. Bergsma, E. de Bruin, H. Bunjes, D. Doornheijn, M. Franssen, A. Goutbeek, L. Groothedde, B. Guijzen (introducee), A. Heeren-De Boer, H. ten Holt, K.J. Huisman, A. Hunneman, H. Hunneman, M. Jansen, W.G. de Jong, K. Kaag, J. Kerseboom, J. Kiel-Hartog, W. Koopman, R. Liefwaard, J. Lucas, J. van der Meulen (nieuw lid), H. Nagel, Ch. Naves, G. Padding, F. Post, W. van Rooijen, A. Saunders, J. Scheffers, J. Schipperen, J. Sinnema, S. Sinnema, P. van Son, A. Spijkers, J. Stuurman-Huitema, G. Tuinstra, E. Vermandel, D. Vestergaard, J. Voogd, R. de Vos, J. van Vuure, C. Wijnen, P. Zuidam, P. Zumkehr, J. Zwier. Het bestuur: K.J. Huisman (voorzitter), R. de Vos (secretaris), mw J. Sinnema (penningmeester), B. van Aartsen & J.H.H. Zwier (bestuursleden).

Afwezig met bericht: A. Baaijens, H. Bijl, W. Geraedts, C. Gielis, D. Groenendijk, R. Gronert, C. ten Ham, R. Joosse, M. de Keijzer, W. Poppe, P. Rooij, C. Zwakhals.

Huishoudelijk deel

De voorzitter opent de bijeenkomst om 11.10 uur.

Bestuursmededelingen

Jannie Sinnema bericht over de financiën dat er een positief saldo is en dat er voldoende in de kas zit (ruim € 1700,-). Er moet echter toch ook nog zo'n € 400,- aan achterstallige contributie worden betaald. Van de hardnekkige achterstalligen heeft de heer Verboven na drie jaar nog steeds niet gereageerd en de bijeenkomst is het met de penningmeester eens om hem middels een brief nog één kans te geven en anders als lid af te voeren.

Declaraties zullen voortaan worden aangekondigd en kunnen niet meer zonder meer worden ingediend. Voorheen gebeurde dit nogal eens bij lopende projecten, zonder dat het voltallige bestuur van deze declaraties op de hoogte was.

Ter verduidelijking als reactie op veel gestelde vragen meldt Hans Huisman dat de sectie "Ter Haar" geen beheerder is van een databank. Er zijn in Nederland wel een aantal databanken maar het is belangrijk dat de gegevens liefst op één centraal punt worden verzameld. Eén van de aangerade mogelijkheden is de databank van de Werkgroep Vlinderfaunistiek van het EIS, waarvan het postadres het bekende (trekvlinder)adres in Amsterdam is. Desgewenst kunt u uw gegevens naar meerdere databanken sturen.

De eerstvolgende bijeenkomst wordt vastgesteld op 8 maart 2003 en zal wederom plaatshebben in Lexmond. De najaarsbijeenkomst zal op 15 november 2003 worden gehouden.

Excursies

De excursie 2002 (Gorssel): Jaap Zwier wordt bedankt voor de goede verzorging van deze excursie. Het verslag is nog niet klaar. De excursie is volop in de media geweest door een toevallig verzonden persbericht: Radio Oost, Radio/TV Gelderland, RTL 4 en 5, AT5 (Amsterdam) en overige regionale kanalen. Er zijn op twee dagen filmopnamen gemaakt!

Gebleken is dat voor een excursie lang van tevoren financiën geregeld dienen te worden, wat een praktisch probleem met zich meebrengt. Men moet immers weten wie er allemaal meegaan en er moet op tijd betaald worden. Per saldo is er echter geen groot tekort geweest en bij een klein verschil (uitvallers die toch betaald moeten worden) kan de sectie financieel bijspringen. Volgens Henk ten Holt (secretaris sectie Snellen) is er nog niets bekend over de excursie in 2003 die door de sectie Snellen georganiseerd zal worden.

Rondvraag

Maurice Franssen heeft een aantal fraaie vlinderkalenders weg te geven voor de liefhebbers. Uit de zaal komt de mededeling (o.a. van Jan Lucas) dat enkele personen oude Franje's hebben ontvangen i.p.v. de meest recente. Maurice Jansen (redactie Franje) verzekert dat dit zal worden rechtgezet.

Faunistische mededelingen

Frans Post vertelt over de zogenoemde Habitatrichtlijn uit 1992, die planten en dieren in Europa moet beschermen. De Habitatrichtlijn is in enkele bijlagen onderverdeeld, waarvan enkele belangrijke punten worden genoemd:

Bijlage I: Kwetsbare biotopen moeten behouden blijven (schorren, venen, heiden, etc.).

Bijlage II: Er moeten gebieden worden aangewezen waar bijzondere soorten zitten. In Nederland zijn dat 76 gebieden. Er worden echter slechts twee vlindersoorten genoemd: *Euplagia quadripunctaria* (Poda) en *Graellsia isabellae* (Graells) (de laatste is geen Nederlandse soort).

Bijlage III: De criteria voor de selectie van gebieden als speciale beschermingszônes wordt aangegeven door middel van soortenlijsten. In Nederland zijn dat vijf vlindersoorten: *Euplagia quadripunctaria*, *Euphydryas aurinia* (Rottemburg), *Lycaena dispar* (Haworth), *Maculinea nausithous* (Bergsträsser) en *Maculinea teleius* (Bergsträsser).

Bijlage IV: Hier wordt een soortenlijst gegeven voor strikte bescherming. In Nederland zijn dat: *Coenonympha hero* (Linnaeus), *Lycaena dispar*, *Maculinea arion* (Linnaeus), *Maculinea nausithous*, *Maculinea teleius* en *Proserpina proserpinus* (Pallas).

De betrekkelijkheid van deze vorm van bescherming wordt duidelijk aan de hand van het voorbeeld van *Euplagia quadripunctaria*: In Zuid-Limburg heeft de soort acht goede vliegplaatsen en daar is weliswaar het biotoop beschermd, maar de individuen niet! De (nieuwe) Flora- en Faunawet is sinds 1 april 2002 van kracht en daarin is *E. quadripunctaria* in Nederland niet beschermd! De vlinders mogen dus in principe gevangen worden.

Jaap van Vuure vraagt zich af waar de deskundigheid bij dit soort besluiten vandaan komt. In de toekomst zouden deskundige vlinderkenners bij het samenstellen van dit soort "Rode lijsten" moeten worden betrokken.

Frans Post vermeldt ook nog een aantal interessante vangsten die hij en de Brabantse Vlinderwerkgroep "Palm" gedaan hebben in Zuid-Nederland.

Van *Heliothis peltigera* (Denis & Schiffermüller), een trekvlinder, werden drie exemplaren gevangen. De soort was in 2002 in Nederland vrij veel gezien. Er werd een exemplaar van *Callimorpha dominula* (Linnaeus) gevangen in Zuid Limburg. Ook in de Achterhoek (Drempt) werd een exemplaar waargenomen, door Charles Naves. *Panthea coenobita* (Esper) werd in Zuid Limburg gevangen, maar is nu ook van de Kaaistoep in Noord-Brabant bekend. In Friesland werd een exemplaar gevonden tijdens de "Snellen/Ter Haar"-excursie. Hans Huisman heeft de indruk dat de soort zich de laatste jaren meer over Oost-Nederland heeft verspreid. De rups

leeft op spar (*Picea* sp.), maar ook op den (*Pinus* sp.), wat in literatuur niet wordt genoemd. Twee exemplaren van *Pungeleria capreolaria* (Denis & Schiffmüller) werden gevangen in Terziet in het Bovenste Bos. De rups leeft eveneens op spar (*Picea* sp.). In de Peel werden twee exemplaren van *Xestia castanea* (Esper) gevangen. De soort is zeldzaam geworden. Bovendien werd hier, notabene als bijvangst, *Catocala sponsa* (Linnaeus) gevangen. De eveneens zeldzame *Xestia subrosea* (Stephens) werd op smeer bij Herkenbosch maar liefst in 28 exemplaren aangetroffen!

Rob de Vos laat wederom de onbekende spanner van de vorige keer zien, die Joke Stuurman in de Heemtuin van Zaandam had gevangen. De vlinder is zó donker getekend (melanisme) dat de soort door genitaalonderzoek gedetermineerd moest worden. Het bleek *Xanthorhoe designata* (Hufnagel).

Andy Saunders laat een extreem gebandeerde variëteit zien van *Cabera exanthemata* (Scopoli) met scherp getekende bandjes.

Jaap van Vuure heeft een doosje samengesteld, dat hij rond laat gaan, van alle trekvlindersoorten die hij de afgelopen jaren in Kortgene heeft gevangen. Dat zijn dus bijna alle denkbare soorten, want hij woont op een bijzonder goede plek! In mei 2002 heeft hij *Hyles livornica* (Esper) in de vlinderval gekregen. Later werden nog twee exemplaren gezien in Nederland te Oost Souburg door Anton Baaijens en te Apeldoorn door Jan Kerseboom.

Hans Huisman meldt eerst de vondst van Peter Rooij, die zelf verhinderd was, van *Aporophyla australis* (Boisduval) uit Brielle die zijn areaal lijkt uit te breiden.

Daarna laat Hans zelf enkele exemplaren zien van *Diarsia dahlia* (Hübner) gevangen in het Bargerveen op 19 augustus 2002, en ter vergelijking, de verwante soorten *D. brunnea* (Denis & Schiffmüller) en *D. mendica* (Fabricius). De mannetjes van *D. dahlia* lijken het meest op *D. mendica*, de wijfjes op *D. brunnea*. *Diarsia dahlia* wordt de laatste tijd maar heel sporadisch gevangen, waarschijnlijk nog het meest in Drenthe. Het lijkt er op dat de vlinder een redelijk goed jaar heeft gehad. Ook in de malaiseval van Bob van Aartsen zaten een drietal exemplaren, in 2001 slechts één.

In Herkenbosch, op de zomere excursie van de NEV, werd op 1 juni een exemplaar van *Stegania trimaculata* (De Villers) op licht gevangen. Deze vlinder is in 1987 voor het eerst in ons land aangetroffen in Tegelen. Sindsdien wordt het dier af en toe gezien op enkele plaatsen, met name in Zuid-Limburg. In Duitsland schoof de soort sinds 1950 geleidelijk op vanuit Zuid-Duitsland naar het noorden. Zo werd hij in 1953 uit Düsseldorf gemeld. In 1984 werd de vlinder voor het eerst in België waargenomen, in Anderlecht. De rups leeft op populier (*Populus* sp.).

Tot slot laat hij nog een exemplaar van *Perizoma bifaciata* (Haworth) zien, op 8 augustus in de waterleidingduinen te Goedereede gevangen, een soort die weliswaar min of meer geregeld gevangen wordt maar steeds lokaal en in een enkel exemplaar.

Henk ten Holt vertelt over *Acronicta alni* (Linnaeus). Na de lichtvangst van een exemplaar van de zeer zeldzame typische bonte vorm op 5 mei 2000 bij het Roelofsven nu opnieuw een vondst van *Acronicta alni* in de Hatertse Vennen. Op 7

juli 2002 werd bij het Talingenven een rups gevonden op Eik (*Quercus* sp.), aan de bovenzijde van het blad. Het exemplaar werd aangetroffen op de overgang van de vochtige heide rond het ven naar hoger opgaand eikenberkenbos aan de zuidelijke zijde van het ven (dus geëxponeerd op het noorden). De rups bevond zich in het vierde larvale stadium (vogelpoep-mimese) en leek in slechte conditie. In eerste instantie werd gedacht aan een geparasiteerde toestand doordat diverse geel-doorschijnende vochtdruppels op het lichaam zichtbaar waren en de rups zeer onbeweeglijk was. Anderhalve dag later bleek dat dit blijkbaar verband hield met de vervelling naar het laatste, geelzwart gebandeerde, stadium. De rups was na de vervelling zeer actief, at goed en verpopte een dag of zeven later in schors. Bij navraag in de zaal bleken enkele aanwezigen *A. alni* te hebben gekweekt. Niemand had evenwel een dergelijk verschijnsel waargenomen.

Literatuur:

Steiner, A., 1997. *Acronicta alni*, p. 11-14 in: G. Ebert (red) - Die Schmetterlinge Baden-Württembergs Band 6 Nachtfalter IV,

Henk doet nog een aantal mededelingen over het Psychiden-project (zie hierover het verslag van de bijeenkomst van de sectie Snellen).

Jaap Zwier meldt enkele bijzondere vondsten uit de Achterhoek. Zo is er in Eibergen een exemplaar van *Amata phegea* (Linnaeus) gevonden, getuige de opgeplakte vleugeltjes van een doodgevonden exemplaar bij een zwembad. Jan Burgers trof deze aan in een plakboek van een kind! Elders blijken er ook vondsten bekend ver van de bekende vlieggebieden: Hans Huisman vond een vertrappt exemplaar in Melissant, Wim Koopman weet dat er twee jaar geleden een exemplaar in Wageningen is gevonden en Frans Post meldt dat er in Lobith een exemplaar is gezien. Voorts meldt hij *Enargia paleacea* (Esper), een zeldzame en lokale uil die nieuw is voor de Achterhoek. *Phyllodesma tremulifolia* (Hübner) is helaas de laatste twee jaar niet gevangen.

Gerrit Tuinstra houdt een lezing over bijzondere waarnemingen in Friesland. Er wordt eerst een algemene inleiding gegeven over de vlinders in Friesland, waarbij achterenvolgens de revue passeren: de totstandkoming van het boek van Lempke (Vlinders in Friesland [t/m 1985]), de oprichting in 1986 van de Vlinderwerkgroep Friesland (VWG) en de ontwikkeling vanaf 2000 van de dagvlinderatlas "Vlinders in Fryslân". De VWG richt zich meer op nachtvlinders. Per jaar wordt één gebied intensief geïnventariseerd: in 2000 was dat de Duurswouderheide, in 2001 de Oude Venen en in 2002 de Tjongervallei/Oudehorne. Van al deze gebieden worden vlinders getoond.

Duurswouderheide, Bakkeveen, inventarisatie 2000:

Deileptenia ribeata (Clerck). Diverse exemplaren werden gevangen, ondermeer tijdens de excursie te Bakkeveen in 2000. De soort staat niet vermeld in "Vlinders van Friesland" (Lempke). In 1994 werd het eerste exemplaar in Friesland gevangen maar de soort wordt nu steeds vaker waargenomen. Een tweede vermeldenswaardige

soort is *Eupithecia exiguata* (Hübner) die nieuw is voor Friesland waarvan enkele exemplaren werden waargenomen. Dit jaar is de soort ook enkele kilometers verderop in Bakkeveen aangetroffen. De rups leeft op kamperfoelie (*Lonicera* sp.).

Oude Venen, Eernewoude, inventarisatie 2001:

Phragmataecia castaneae (Hübner) is de eerste interessante soort tijdens de inventarisatie die ondermeer afkomt op lampen van een auto. Op sommige avonden worden vrij veel exemplaren waargenomen zoals op 20 juni toen meer dan 20 exemplaren werden gezien. Meestal betrof het mannetjes, soms ook vrouwtjes. De vlinders komen snel aanvliegen, gaan dan onderaan het laken zitten en kruipen vervolgens omhoog. *Lacanobia splendens* (Hübner) komt ook op autolampen af. Op 20 juni werden meer dan 30 exemplaren waargenomen. In het verleden is de soort soms in het zuiden van Friesland gevonden, ondermeer in de Rottige Meenthe.

Agrochola lychnidis (Denis & Schiffermüller) is op diverse avonden gevonden op smeer in een laan met populieren (*Populus* sp.) op de rand van de Oude Venen, o.a. vijf exemplaren op 4 oktober. Vanaf 1986 zijn slechts twee exemplaren in Friesland waargenomen. Op dezelfde plaats werden per avond meer dan tien exemplaren waargenomen van *Peridroma saucia* (Hübner). Dit is een trekvlinder waarvan maar weinig waarnemingen op smeer bekend zijn.

Drie exemplaren van *Apamea oblonga* (Haworth) werden gevangen in de Oude Venen. Twijfels over de determinatie van deze in Friesland schaarse soort worden nog uitgezocht. Van *Spilosoma urticae* (Esper) werden slechts op één avond enkele exemplaren waargenomen. Deze soort is aan de sprieten te onderscheiden van *S. lubricipeda*.

Oudehorne, Tjongervallei, inventarisatie 2002:

Orthosia miniosa (Denis & Schiffermüller) werd in het voorjaar in beide gebieden gezien. In Friesland is in totaal een handvol exemplaren waargenomen, waaronder een rups, twee of drie jaar geleden door H. & A. Hunneman. Van *Conistra rubiginea* (Denis & Schiffermüller) werd één exemplaar in het voorjaar gevangen. Het gering aantal waarnemingen zijn vooral gedaan in het uiterste zuiden van Friesland. Tenslotte werd één exemplaar van *Pelosia obtusa* (Herrich-Schäffer) waargenomen die ook van enkele exemplaren van andere plaatsen, waaronder de Oude Venen (2001) bekend is.

Fochteloërveen:

Malacosoma castrensis (Linnaeus). In het verleden werden enkele vlinders en diverse rupsen waargenomen in Friesland. De laatste jaren echter, werden in het Fochteloërveen erg veel rupsen waargenomen. Bovendien werden in augustus 2002 diverse vlinders, voornamelijk mannetjes en enkele vrouwtjes, op licht gezien.

Gastropacha quercifolia (Linnaeus). De laatste jaren worden in het Fochteloërveen enkele exemplaren per jaar gezien. Rupsen werden gevonden op heide en trosbosbes (*Vaccinium corymbosum*).

Costaconvexa polygrammata (Borkhausen) is nieuw voor Friesland gevonden op 25 augustus 2000. In 2002 werden, eveneens in augustus, drie exemplaren gevonden. *C. polygrammata* kwam vroeger alleen in Noord-Brabant voor, de laatste jaren wordt

deze echter uitsluitend nog op de Veluwe gevonden maar nu dus ook in het Fochteloërveen.

Celaena haworthii (Curtis) is algemeen in het Fochteloërveen. De soort wordt overdag veel waargenomen, tot meer dan twintig exemplaren op een middag en ook op licht komen vrij veel exemplaren af. Meestal betreft het de normale en grote vorm, soms betreft het ook enkele exemplaren die kleiner en witter van kleur zijn.

Polymixis gemmea (Treitschke). Eén helaas afgevlagen exemplaar is in 2002 nieuw voor Friesland gevonden. Op de vorige bijeenkomst werd de soort uitsluitend van de Veluwe gemeld, maar de soort breidt zich wel uit.

Een aantal soorten van diverse gebieden in Friesland:

Eupithecia selinata Herrich-Schäffer is landelijk erg zeldzaam. De rups leeft op schermbloemigen (Apiaceae). Eén keer is een exemplaar waargenomen in het zuiden van Friesland. Een tweede soort is *Euphyia unangulata* (Haworth). H. & A. Hunneman meldden op de vorige bijeenkomst deze soort nieuw voor Friesland. Eén exemplaar werd toen in Katlijk gevangen en dit jaar ving Andy Saunders in St. Nicolaasga twee exemplaren. Zowel de eerste als de tweede generatie werd waargenomen.

Larentia clavaria (Haworth) verscheen in de tuin van H. & A. Hunneman in 2001 in Gorredijk. In Friesland wordt deze soort weinig waargenomen.

Pachetra saggitigera (Hufnagel). Ooit werd één exemplaar te Sexbierum gevangen. In "Vlinders van Friesland" staat de vermelding: "van eilanden", maar de soort is op de Wadden nooit waargenomen. In mei 2002 werden twee exemplaren gevangen. Twee dagen later werden op dezelfde plek zowel op smeer als op licht in totaal 16 exemplaren gevangen, zowel mannetjes als vrouwtjes.

Lacania w-latinum (Hufnagel) is met nog geen handvol waarnemingen zeer weinig in Friesland waargenomen. De rups leeft op Brem (*Cytisus scoparius*). Dit jaar werd één exemplaar in een klein heideterreintje bij Donkerbroek waargenomen. Eerdere vondsten van *L. w-latinum* bleken lichte exemplaren van *Apamea remissa* (Hübner). Van *Apamea lithoxylaea* (Denis & Schiffermüller) werd in 2002 één exemplaar waargenomen. *A. lithoxylaea* is lang niet meer in Friesland gezien en was ook in het verleden erg lokaal en zeldzaam.

Ook *Apamea lateritia* (Hufnagel) is lang niet meer in Friesland waargenomen. Niet gewoon zijn ook *Lygephila pastinum* (Treitschke) die gevangen is in 2001 in een lichtval (blacklight) in de tuin en *Eurois occulta* (Linnaeus) in 2000 in de tuin in de lichtval met ML-lamp.

Dichonia aprilina (Linnaeus) werd in het verleden door Sinnema als rups gevonden, in 2000 werd één exemplaar gevonden in eikenschors door een paddestoelen- en korstmossenkenner. Er werd gelicht en gesmeerd in de vliegtijd waarbij op één avond zes exemplaren werden gevangen, uitsluitend op smeer.

Diverse exemplaren van *Hypena crassalis* (Fabricius) werden eind juni en begin juli op dezelfde plek als *D. aprilina* gevangen. Ofschoon in de literatuur alleen Blauwe Bosbes (*Vaccinium myrtillus*) vermeld staat werd de soort alleen op rode bosbes (*V. vitis-idaea*) gevonden. De laatste jaren is *H. crassalis* niet in Friesland waargenomen.

Wim van Rooijen laat een afwijkend exemplaar zien van *Macdunnoughia confusa* (Stephens), waarvan de zilverkleurige vlek op de vleugels tot een klein stijpje is gereduceerd. Het exemplaar is vroeg gevangen, op 24 april 2002 in Midwoud. In de Catalogus van Lempke was de vroegste datum 14 mei. Vroeger werd de vlinder als trekvlinder beschouwd, maar thans heeft de vlinder bewezen inheems te zijn. De rups overwintert zowel als rups en als pop.

Jeroen Voogd vermeldt een aantal bijzondere waarnemingen:

Het afgelopen seizoen heb ik op de Hoge Veluwe rupsen gevonden van onder andere *Lemonia dumi* (Linnaeus), *Spiris striata* (Linnaeus) en *Coscinia cribraria* (Linnaeus). De eerste twee zijn beide zeldzaam in Nederland. Met name de keuze van de waardplant van deze soorten verbaasde mij enigszins. Zo vraten de rupsen van *S. striata* eigenlijk alleen Struikheide (*Calluna vulgaris*) en Buntgras (*Corynephorus canescens*). Beide planten staan niet bekend om hun hoge voedingswaarde. Tijdens de kweek heb ik *Calluna* sp., Weegbree (*Plantago* sp.), Brandnetel (*Urtica* sp.) en Paardebloem (*Taraxacum* sp.) aangeboden: de rupsen vraten dan uitsluitend *Taraxacum* en *Plantago*, hetgeen resulteerde in 30% grotere adulten en een versnelde ontwikkeling: de dieren waren twee weken eerder volgroeid dan de soortgenoten die opgekweekt werden op *Calluna* sp. Opvallend was dat het popstadium ongeveer twee weken langer duurde zodat alle vlinders in dezelfde periode ontpopten: tussen 14 en 23 juni. Ik vroeg mij af waarom de rupsen in het vrije veld dan niet voor deze waardplanten kiezen terwijl alle genoemde planten op de vindplaats aanwezig zijn. De vindplaats kenmerkt zich door een open landschap met enorme verschillen in microklimaat. De rupsen werden steeds op de meest warme plekken gevonden. Als experiment heb ik een "verwarmingselement" in de kweekbak geplaatst. Hiervoor gebruikte ik een "reptielenverwarmingmatje" waarvan de temperatuur op 35° Celsius werd ingesteld. Indien het matje aanwezig was in de kweekbak werd de keuze van de waardplant bepaald door het matje, de rupsen gingen zonder uitzondering allemaal op het matje zitten en aten de planten die daar aanwezig waren. Bij *Lemonia dumi* geldt iets dergelijks: deze rupsen prefereren bloemen en knoppen van de waardplanten en hoewel Biggekruid (*Hypochaeris*) de voornaamste waardplant is op de Hoge Veluwe prefereerden de rupsen tijdens de kweek duidelijk *Taraxacum*. Ook bij *L. dumi* heb ik het experiment met het verwarmingselement uitgevoerd en ook hier werd de keuze van de waardplant bepaald door de lokatie van het matje.

Tenslotte nog wat losse mededelingen. Tijdens het zoeken naar rupsen van *Cucullia absinthii* (Linnaeus) op Alsem (*Artemisia* sp.) trof ik meerdere rupsen van *Biston betularia* (Linnaeus) aan. Een andere vreemde waardplant was Eik (*Quercus* sp.) voor *Rachades pruni* (Denis & Schiffermüller) en *Pavonia pavonia* (Linnaeus). Voor het eerst tijdens mijn kweekervaringen heb ik overwinterende poppen van *Lasiocampa quercus* (Linnaeus) gehad en overliggende poppen van *Sphinx ligustri* Linnaeus.

Anette Spijkers geeft haar relaas over hoe ze tot de vlinders is "bekeerd". Ze heeft haar "examen" glansrijk doorstaan door de ervaren vlindersaars uit Noord-Brabant, Frans Post en Henk Spijkers, af te troeven. Ze ving, notabene op één smeervond,

Lithophane lambda (Fabricius) en *Lithophane furcifera* (Hufnagel)! Vele “cursusavonden” (plaatjes in vlinderboeken bestuderen) gingen er aan vooraf voordat ze, onder scepsis van genoemde heren, doelgericht voor die ene soort, *L. lambda*, het veld in ging. Het resultaat was, zoals gezegd, meer dan verwacht, want een exemplaar van *L. furcifera* vangt niet iedereen!

Hartelijk gefeliciteerd Anette met je vlinderbrevet en welkom bij de club.

De voorzitter sluit de bijeenkomst om 15.10 uur.

Hoeveel?

Jaap Zwier

“Zo Jaap, heb je nog wat leuks gevangen het afgelopen jaar?” zei mijn medevlindervanger op de herfstbijeenkomst van Snellen en liet deze vraag vergezeld gaan van een joviale klap op mijn schouder. “Nou, voor mij kan dat gemakkelijk” zei ik, “Ik ben pas vijf jaren bezig en heb dit jaar ongeveer 500 vlinders opgezet”. Op dat moment wolkte er iets over het gezicht van de man die me aanspraak. Ik trok mijn wenkbrauwen op en zei: “Eh, te weinig of zo?”, “Jij zegt het”, was het antwoord en de conversatie boog een andere kant op. In mijn achterhoofd bleef de reactie van m’n collega doorspelen. Ik besloot anderen eens te vragen hoeveel vlinders die per jaar voorbereiden. Dit waren de antwoorden: ± 850 , ± 2000 , ± 200 , ± 100 , ± 150 , ± 200 , ± 200 , ± 1000 , ± 400 , ± 2000 , ± 2000 , ± 300 , ± 10.000 (waarvan ± 4500 inlandse).

Andere antwoorden waren: “Ik schrijf alleen de namen op van de vlinders die ik ken”, “Ik fotografeer alleen”, “Ik prepareer zelf niets, ik krijg materiaal van anderen”, “Vroeger ving ik veel, maar nu ik me gespecialiseerd heb vang ik weinig en krijg ik veel van anderen ter determinatie”.

Een en ander was verhelderend voor me. Gelukkig zat ik met mijn vangst van 500 vlinders nog niet zo gek, al is het wel aan de lage kant in vergelijking met anderen. Als je vlinders vangt dan stop je daar veel tijd in. Tijd die opgaat aan het vangen zelf, het opzetten, het maken van genitaal preparaten (eventueel) en niet te vergeten het determineren en opslaan in de computer. Dat determineren vraagt veel tijd als je, zoals ik, nog een broekje bent in de vlinderwetenschap.

Als je nou eens als uitgangspunt neemt dat je ongeveer 15 minuten voor elke vlinder nodig hebt, dan heb ik aan het vangen en verwerken van 500 vlinders 7500 minuten besteed. Dat is 125 uren en dat is weer ongeveer 16 achturige werkdagen. Nou dat valt dus nogal mee, maar de man van 10000 vlinders is al met al ongeveer 312 achturige werkdagen bezig.

Ik ben de collega die me aansprak dankbaar, want het was best eens aardig om te kijken hoeveel tijd anderen in hun hobby staken.

Zwoele nachten in de Achterhoek II: Resultaten van de excursie op 6-8 juli 2001 in de Achterhoek (Doetinchem e.o.).

Jaap Zwier

In Deel I van dit verslag (zie Franje 4 (8): 21-24) wordt ingegaan op het weer en het landschap en wordt een eerste indruk van de vondsten gegeven en enige bijzonderheden daarover. Omdat het enige tijd duurt voordat alles gedetermineerd is volgt de faunistische lijst dus wat later. Op 19 en 21 januari 2003 kwamen de laatste gegevens binnen om te worden verwerkt in de lijst. Ook deze is niet geheel definitief want er zijn nog een aantal dieren niet op naam gebracht omdat het moeilijker te determineren materiaal, om allerlei redenen, vaak langer blijft liggen. Vandaar dat dit moment gekozen is om dit verslag nu toch uit te brengen. De hieronder vermelde gegevens zijn een samenvatting van een veel gedetailleerder verslag. Hij of zij die hiervoor belangstelling heeft kan dit grotere verslag van 71 bladzijden toegezonden krijgen.

Deelnemers: K. Alders, B.M. Beijne- Nierop en W. Beijne, P.A.J. Gaasendam, E. Greber (introduc e), D. Groenendijk. M. Groenendijk, H. ten Holt, H. Huisman, A. Hunneman, H. Hunnenman, M.S.M. Keijzer , C. ten Ham, J. Kuchlein, C. Kuchlein, P. Rooij, J. Rooij. A. Saunders, J. Sinnema, S. Sinnema, J. Stuurman, G. Tuinstra, J. Voogd, R. de Vos, J. van Vuure, F. de Wilde, J.H.H. Zwier.

In de hiernavolgende lijst verwijzen de nummers naar de volgende vindplaatsen:

- 1, Gemeente Bergh: **Braamt**
2. Gemeente Bergh: **Bergher Bosch**
3. Gemeente Ruurlo: **Boerderij De Maandag**
4. Gemeente Lichtenvoorde: **Zieuwent**
5. Gemeente Doetinchem; **Waterwingebied De Pol**
6. Gemeente Zelhem: **Baaksche Kamp**
7. Gemeente Doetinchem en gemeente Hummelo/Keppel: **Kruisberg**
8. Gemeente Hummelo / Keppel: **Keppelse bossen**
9. Gemeente Doetinchem: **Ooymanhoeve**
10. Gemeente Doetinchem: **Slangenburg**
11. Gemeente Zelhem: **Heidenhoeksche Vloed**
12. Gemeente Doetinchem: **De Zumpe.**

Nomenclatuur en systematische volgorde van het zijn gebaseerd op de "Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse vlinders" van Kuchlein & De Vos, 1999.

Hepialidae		Phyllonorycter spinicolella	2	
Phymatopus hecta	11	Phyllonorycter cerasicolell	2	1
Nepticulidae		Phyllonorycter maestingella	2	
Stigmella lapponica	2-4	Phyllonorycter esperella	2	
Stigmella microtheriella	2-5	Phyllonorycter rajella	1	
Stigmella prunetorum	2	Yponomeutidae		
Stigmella anomalella	2	Yponomeuta evonymella		
Stigmella nylandriella	2			
Stigmella hybnerella	2-5	Yponomeuta padella	2-6-7-9-10-12	
Stigmella salicis	2-9	Yponomeuta cagnagella	7-9	
Stigmella plagicolella	2	Yponomeuta rorrella	7-9	
Stigmella perpygmaeella	2-5	Yponomeuta irrorella	7	
Stigmella hemargyrella	2	Yponomeuta plumbella	1-10	
Stigmella ruficapitella	2	Paraswammerdamia nebulella	1-9	
Stigmella samiatella	1	Ocnerostoma piniariella	1-9	
Stigmella roborella	2-7-9-10	Ocnerostoma friesei	9	
Bohemannia quadrimaculella	8	Argyresthia brockeella	6-7-9-10	
Ectoedemia subbimaculella	9	Argyresthia goedartella	1-2-6-7-9-12	
Adelidae		Argyresthia retinella	1-2	
Nemophora degeerella	9	Argyresthia glaucinella	9	
Nemophora violaria	4	Argyresthia conjugella	9	
Tischeriidae		Argyresthia pruniella	2-5-9	
Tischeria ekebladella	1-9	Ypsolophidae		
Emmetia marginea	2	Ypsolopha alpella	9	
Tineidae		Plutellidae		
Nemaxera betulinella	9	Plutella xylostella	1-3-7-9-10	
Nemapogon cloacella	9	Oecophoridae		
Tinea semifulvella	9	Agonopterix propinquella	1-9	
Tinea trinitella	10	Agonopterix conterminella	9	
Niditinea fuscella	1	Agonopterix ocellana	9-10	
Psychidae		Agonopterix arenella	9	
Psyche casta	2-9	Tubuliferodes josephinae	1-6-9-10-12	
Bucculatricidae		Borkhausenia fuscescens	9	
Bucculatrix bechsteinella	5	Endrosis sarcitrella	10	
Gracillariidae		Hofmannophila pseudospretella	1-9	
Caloptilia alchimiella	1-9	Harpella forcicella	6-10	
Caloptilia stigmatella	6	Oecophora bractella	6	
Caloptilia syringella	1	Batia unitella	1-6-9	
Acrocercops brongniardella	6	Batia lambdella	6-9	
Parornix carpinella	9	Batia lunaris	1-2-6-9	
Parornix betulae	1	Eratophyes amasiella	9	
Parornix finitimella	1-2	Carcina quercana	9-10	
Parornix devoniella	2-5	Stathmopoda pedella	6	
Phyllonorycter quercifoliella	2	Elachistidae		
Phyllonorycter sorbi	1-2	Elachista apicipunctella	1-9	

Elachista canapennella	1-9	Aproaerema anthyllidella	3
Elachista maculicerusella	1-3-9	Brachmia blandella	9
Coleophoridae		Helcystogramma rufescens	1-9
Coleophora flavipennella	1-2-9-10-12	Acompsia cinerella	9
Coleophora milvipennis	1	Limacodidae	
Coleophora serratella	1-9	Apoda limacodes	1-7-9-10
Coleophora frischella	3	Cossidae	
Coleophora albidella	1-2	Zeuzera pyrina	7-10
Coleophora palliatella	1	Tortricidae	
Coleophora ibipennella	1-6-9	Phalonidia manniana	10-12
Coleophora betulella	9	Spatalistis bifasciana	6-9
Coleophora zelleriella	1	Tortrix viridana	1-2-6-7-9-10-12
Coleophora currucipennella	9-12	Aleimma loeflingiana	1-6-7-9-12
Coleophora glaucicolella	9	Acleris forsskaleana	1-9-12
Coleophora alticolella	1	Acleris holmiana	1
Coleophora therinella	9	Acleris comariana	1-12
Coleophora trochilella	1	Acleris rhombana	10
Coleophora follicularis	10	Acleris notana	1-6-9
Batrachedridae		Acleris variegana	1
Batrachedra pinicolella	9	Acleris hastiana	9
Momphidae		Cnephasia incertana	1-9-12
Mompha ochraceella	9-12	Cnephasia stephensiana	1-9
Cosmopterigidae		Cnephasia asseclana	12
Limnaecia phragmitella	10	Cnephasia pasiuana	9
Scythrididae		Cnephasia longana	9
Scythris ericivorella	4	Ditula angustiorana	9
Autostichidae		Epagoge grotiana	6-9
Oegoconia bacescui	1	Paramesia gnomana	9
Blastobasidae		Philedone gerningana	4
Hypatopa binotella	6	Archips oporana	7-10
Hypatopa inunctella	6	Archips betulana	12
Gelechiidae		Archips podana	1-6-7-9-10-12
Metzneria lappella	9	Archips xylosteanus	1-6-7-9-10-11-12
Argolamprotes micella	9	Archips rosana	1-2-9
Monochroa tenebrella	1	Ptycholomoides aeriferana	10
Eulamprotes atrella	9	Pandemis corylana	7-9
Parachronistis albiceps	9	Pandemis cerasana	1-6-7-9-10-11
Teleiodes vulgella	1-6-9	Pandemis heparana	7-9-12
Teleiodes luculella	1-9	Dichelia histrianana	9
Teleiodes fugitivella	1	Clepsis consimilana	1
Gelechia senticetella	1	Adoxophyes orana	12
Chionodes electella	6	Endothenia quadrimaculana	9
Athrips mouffetella	1-9	Eudemis profundana	9-10
Syncopacma larseniella	1-3	Hedya nubiferana	1-7-9-10
		Hedya salicella	7-10-11

Apotomis sororculana	6	Endotricha flammealis	1-6-7-9-10
Argyroploce lacunana	1-2-3-9-10-11-12	Cryptoblabes bistriga	6
Olethreutes arcuella	7-8	Pempelia formosa	1-7
Celypha striana	1-9	Phycita roborella	9-10
Ancyлис mitterbacheriana	9	Dioryctria abietella	7-9-10
Ancyлис achatana	1-9	Dioryctria sylvestrella	6
Epinotia solandriana	8-9	Conobathra repandana	6-9
Epinotia caprana	12	Acrobasis consociella	7-9-10
Epinotia abbreviana	1	Trachycera advenella	9
Epinotia signatana	9-12	Trachycera suavella	7
Rhopobota naevana	9	Trachycera marmorea	9
Zeiraphera isertana	1-6-9-10	Assara terebrella	9
Gypsonoma dealbana	1-7-9-10-11-12	Scoparia ambigualis	6-7-9-10-12
Gypsonoma sociana	6-9	Dipleurina lacustrata	1
Epiblema uddmanniana	1-7-9-10-11-12	Eudonia mercurella	9-10-12
Epiblema foenella	7	Chilo phragmitella	11
Epiblema sticticana	12	Calamotropha paludella	10
Eucosma cana	1-3-7	Chrysoteuchia culmella	1-2-7-9-10
Thiodia citrana	1	Crambus pascuella	3-4-7-9-10
Spilonota ocellana	1-6-7-9-10-12	Crambus pratella	9-10
Spilonota laricana	6-9	Crambus lathoniiellus	9
Rhyacionia buoliana	1-9	Crambus perlella	1-9-10
Rhyacionia pinicolana	7-9	Agriphila tristella	7-10
Lathronympha strigana	9	Agriphila straminella	1-5-6
Pammene fasciana	9	Catoptria permutatella	6-9-10
Cydia splendana	1-6-9-10-12	Catoptria pinella	7-9-10
Cydia fagiglandana	9	Catoptria margaritella	1-6-7-9-10
Cydia nigricana	1	Catoptria falsella	1-7-9-10
Cydia pomonella	1-7-9-10	Pediasia contaminella	1-9
Cydia janthinana	1	Platytes alpinella	7
Cydia compositella	1	Schoenobius forficella	1-7-11-12
Dichrorampha petiverella	1	Elophila nymphaeata	7-10-11
Dichrorampha gueneana	1	Acentria ephemerella	1-6-7-9-10-11-12
Pterophoridae		Cataclysta lemnata	10
Platyptilia gonodactyla	6-9	Parapoynx stratiotata	10-11
Platyptilia ochrodactyla	7-10	Nymphula stagnata	3-9-10
Platyptilia pallidactyla	3-9-10	Evergestis limbata	7-10
Stenoptilia pterodactyla	10-12	Evergestis extimalis	2-7-9
Emmelina monodactyla	1	Ostrinia nubilalis	7-9-10
Pyralidae		Eurrhyncha hortulata	1-6-7-10
Aphomia sociella	1	Perinephela lancealis	9-10-12
Hypsopygia costalis	7-9-10	Phlyctaenia coronata	7-9-10-11-12
Synaphe punctalis	9	Anania verbascalis	1
Orthopygia glaucinalis	7-10	Udea prunalis	6-9
Pyralis farinalis	9	Udea olivalis	7

Nomophila noctuella	9	Macaria liturata	7-9-10-11
Pleuroptya ruralis	7-9-10-11	Macaria wauaria	9
Lasiocampidae		Pachycnemia hippocastanaria	7
Malacosoma neustria	10	Opisthograptis luteolata	7-9-11
Euthrix potatoria	6-7-12	Apeira syringaria	10
Sphingidae		Epione repandaria	6-7-10-11
Mimas tiliae	9-10	Selenia dentaria	9
Smerinthus ocellata	9-10	Crocallis elinguaris	7-9-10-11-12
Laothoe populi	7-9-10-11	Ourapteryx sambucaria	7-9-10-11-12
Sphinx pinastri	6-7-9-10-11	Biston betularia	6-7-9-10
Deilephila elpenor	6-7-9-10-11-12	Peribatodes rhomboidaria	7-9-10
Hesperiidae		Peribatodes secundaria	6-7-10
Thymelicus lineola	10	Deileptenia ribeata	7-10
Ochlodes faunus	7-8-9	Alcis repandata	6-7-9-10
Pieridae		Hypomecis roboraria	7-9-10
Pieris brassicae	10	Hypomecis punctinalis	6-7-9-10-11-12
Pieris rapae	7-9-10	Ectropis crepuscularia	1-6-7-9-10-12
Pieris napi		Parectropis similaria	7-9-III
Lycaenidae		Ematurga atomaria	7
Lycaena phlaeas	10	Bupalus piniaria	7-9
Neozephyrus quercus	7-9-10	Cabera pusaria	6-7-9-10-11-12
Celastrina argiolus	7	Cabera exanthemata	1-7-9-10-11
Nymphalidae		Lomographa temerata	6-7-9-10-11
Pararge aegeria	10	Hylaea fasciaria	7-10
Aphantopus hyperantus	7-9-10	Geometra papilionaria	6-7-9-10-11-12
Limenitis camilla	7	Hemithea aestivaria	6-7-9-10-11-12
Vanessa atalanta	7-10	Chlorissa viridata	9
Polygonia c-album	7-9-10	Cyclophora linearia	7-10-11
Araschnia levana	9-10	Timandra comae	9-11
Drepanidae		Scopula nigropunctata	9
Thyatira batis	7-9-10-11-12	Scopula rubiginata	9-10
Habrosyne pyritoides	6-7-9-10-11-12	Scopula immutata	9-10
Tethea ocularis	7-9-11	Scopula floslactata	10
Tethea or		Idaea muricata	9-10-11- 12
Tetheella fluctuosa	7-9-10	Idaea biselata	1-7-9-10-11-12
Ochropacha duplaris	6-7-10-11-12	Idaea fuscovenosa	7
Watsonalla binaria	7-9	Idaea seriata	7
Watsonalla cultraria	6-7-9-10	Idaea dimidiata	9-10
Drepana falcataria	7	Idaea emarginata	7-9
Geometridae		Idaea aversata	1-6-7-9-10-11-12
Calospilos sylvata	6-7-9-10	Xanthorhoe biriviata	7-10-12
Lomasipilis marginata	1-7-9-10-11-12	Xanthorhoe designata	12
Macaria notata	7-9-10	Xanthorhoe spadicearia	10
Macaria alternata	6-7-9-10-11	Xanthorhoe ferrugata	6-9
Macaria signaria	7-10	Xanthorhoe quadrifasiata	7-9-10

<i>Xanthorhoe fluctuata</i>	7-10	<i>Ptilodon capucina</i>	7-9-10-12
<i>Epirrhoe alternata</i>	9	<i>Gluphisia crenata</i>	7-10
<i>Epirrhoe rivata</i>	9-10-11-12	<i>Phalera bucephala</i>	7-9-10-12
<i>Camptogramma bilineata</i>	1-7-10	<i>Stauropus fagi</i>	7-10-12
<i>Mesoleuca albicillata</i>	7-9-10	Noctuidae	
<i>Eulithis prunata</i>	7-9-10	<i>Moma alpium</i>	6-10
<i>Eulithis mellinata</i>	10	<i>Acronicta tridens</i>	10
<i>Eulithis pyraliata</i>	1-6-7-9-10-11-12	<i>Acronicta psi</i>	9-10
<i>Chloroclysta truncata</i>	11	<i>Acronicta aceris</i>	9-10
<i>Plemyria rubiginata</i>	7-9-10-11-12	<i>Acronicta leporina</i>	7-12
<i>Thera firmata</i>	7	<i>Acronicta megacephala</i>	7-9-10
<i>Thera obeliscata</i>	7-9-10	<i>Acronicta rumicis</i>	10-11-12
<i>Thera britannica</i>	9	<i>Craniophora ligustri</i>	9-10
<i>Electrophaes corylata</i>	7-12	<i>Cryphia domestica</i>	1
<i>Hydriomena furcata</i>	7-9-12	<i>Macrochilo cribrumalis</i>	10-11
<i>Hydriomena impluviata</i>	7-9-10-11	<i>Herminia tarsicrinalis</i>	7-11
<i>Rheumaptera undulata</i>	6-7	<i>Herminia grisealis</i>	6-7-9-10-11-12
<i>Philereme vetulata</i>	9-10	<i>Zanclognatha tarsipennalis</i>	7-9-10
<i>Perizoma affinitata</i>	10	<i>Hypenodes humidalis</i>	10
<i>Perizoma alchemillata</i>	6-7-9-10-11-12	<i>Hypena proboscidalis</i>	7-9-10-11-12
<i>Perizoma flavofasciata</i>	10	<i>Hypena crassalis</i>	7-9
<i>Perizoma didymata</i>	9-12	<i>Rivula sericealis</i>	10-11
<i>Eupithecia tenuiata</i>	10	<i>Parascotia fuliginaria</i>	9-10
<i>Eupithecia abietaria</i>	7	<i>Diachrysia chrysitis</i>	7-9-10-12
<i>Eupithecia linariata</i>	7-9	<i>Autographa gamma</i>	1-6-7-9-10-11
<i>Eupithecia intricate</i>	10	<i>Autographa jota</i>	7-9-10
<i>Eupithecia absinthiata</i>	10	<i>Abrostola tripartite</i>	10-11
<i>Eupithecia goossensiata</i>	7	<i>Protodeltote pygarga</i>	1-6-7-9-10-11-12
<i>Eupithecia tripunctaria</i>	7	<i>Deltote bankiana</i>	6-7-10-12
<i>Eupithecia subfuscata</i>	7-9-10-12	<i>Trisateles emortualis</i>	1-6-7-9-10
<i>Eupithecia succenturiata</i>	7-10	<i>Elaphria venustula</i>	7-9
<i>Eupithecia virgaureata</i>	7	<i>Caradrina morpheus</i>	7-9-10-11
<i>Eupithecia lariciata</i>	6-10	<i>Hoplodrina octogenaria</i>	1-7-9-10
<i>Gymnoscelis rufifasciata</i>	1-6-7-9-10	<i>Hoplodrina blanda</i>	10-11
<i>Chloroclystis v-ata</i>	1-6-7-9-10-11	<i>Hoplodrina ambigua</i>	9
<i>Rhinoprora rectangulata</i>	1-7-9-10-12	<i>Chilodes maritima</i>	9
<i>Euchoeca nebulata</i>	6-9-10-11-12	<i>Dypterygia scabriuscula</i>	9
<i>Hydrelia flammeolaria</i>	6-7-9-10-11-12	<i>Rusina ferruginea</i>	6-7-9-10-11
<i>Acasis viretata</i>	6-9-10-11	<i>Euplexia lucipara</i>	7-9-10-11-12
Notodontidae		<i>Ipimorpha subtusa</i>	10-11
<i>Notodonta dromedarius</i>	7-9-10-11	<i>Enargia paleacea</i>	7-9-10
<i>Notodonta tritophus</i>	7	<i>Parastichtis suspecta</i>	9-10-11-12
<i>Drymonia querna</i>	7-9-10	<i>Cosmia pyralina</i>	9-10
<i>Pheosia tremula</i>	7-10	<i>Cosmia trapezina</i>	6-7-9-10-11-12
<i>Pterostoma palpina</i>	7	<i>Apamea monoglypha</i>	1-6-7-9-10

Apamea remissa	7-9-10	Nola cucullatella	6
Apamea scolopacina	7-9-10	Nycteola revayana	7
Apamea ophiogramma	9-10	Bena bicolorana	7
Oligia strigilis	9-10	Pseudoips prasinana	7-9-10
Oligia latruncula	1-7-9-10	Earias clorana	7-10
Oligia fasciuncula	7	Arctiidae	
Mesologia furuncula	6	Miltochrista miniata	10
Mesapamea secalis	9-10	Cybosia mesomella	6-7-10
Mesapamea didyma	7-9-10	Pelosia muscerda	7-10-12
Arenostola phragmitidis	10	Atolmis rubricollis	6-7-9-10-11
Lacanobia oleracea	7-9-10	Eilema depressa	6-7-10-11
Lacanobia thalassina	7-9	Eilema griseola	10-11-12
Heliophobus reticulata	7	Eilema lurideola	7-10
Melanchra persicariae	7-9-10	Eilema complana	6-7-9-10-11-12
Melanchra pisi	7-9-10	Eilema sororcula	6
Mythimna conigera	9	Phragmatobia fuliginosa	9-10-11
Mythimna pudorina	6-7	Spilosoma lutea	7-9-10-12
Mythimna straminea	7	Spilosoma lubricipeda	7-9-10-11-12
Mythimna impura	1-7-9-10-11-12	Tyria jacobaeae	9
Mythimna obsoleta	7-9		
Mythimna comma	6		
Cerapteryx graminis	9		
Axylia putris	6-7-9-10-11-12		
Ochropleura plecta	7-9-10-11-12		
Diarsia mendica	7		
Diarsia brunnea	7-9-10		
Noctua pronuba	6-7-9-10-11-12		
Noctua fimbriata	10		
Lycophotia porphyrea	7-10		
Xestia c-nigrum	7-9-10		
Xestia triangulum	6-7-9-10-11-12		
Anaplectoides prasina	7-10		
Agrotis ipsilon	10		
Agrotis exclamationis	1-7-9-10-11		
Agrotis clavis	1-7-9		
Agrotis segetum	1-9-10		
Pantheidae			
Colocasia coryli	10		
Lymantriidae			
Lymantria monacha	7-10		
Orgyia antiqua	7-9-10-11-12		
Euproctis similis	6-7-9-10-11-12		
Arctornis l-nigrum	10		
Nolidae			
Meganola albula	7		

VOORJAARSBIJEENKOMST VAN DE SECTIE "SNELLEN"

De voorjaarsbijeenkomst wordt gehouden op
zaterdag 12 april 2003

om 11.00 uur, in partycentrum Killesteijn, Kortenhoeveneseweg 63, Lexmond.
Tel: 0347-341933

AGENDA

1. Opening door de voorzitter
2. Verslag van de vorige bijeenkomst
3. Bestuursmededelingen:
4. Regelementen: "Snellen"
5. Mededelingen zomerexcursie.
6. Presentatie Leen Moraal
7. Faunistische mededelingen
8. Sluiting

Tijdens de middagpauze zal Eddy Vermandel entomologische instrumenten en hulpmiddelen ter verkoop tonen. Tevoren kunt u inlichtingen krijgen en/of bestellingen plaatsen. Tel: 0114-370378 en per e-mail: info@vermandel.com

Voor beide bijeenkomsten geldt dat er koffie is en u kunt ook frisdrank, broodjes, soep, tosti's etc. kopen bij de bar. Het staat iedereen vrij om een eigen lunch mee te nemen.

BUSLIJNEN

Vanaf Utrecht CS: 154

Vertrek vanuit Lexmond naar Utrecht: 154

VOORJAARSBIJEENKOMST VAN DE SECTIE “TER HAAR”

De voorjaarsbijeenkomst wordt gehouden op
zaterdag 8 maart 2003

om 11.00 uur, in partycentrum Killesteijn, Kortenhoevenweg 63, Lexmond.
Tel: 0347-341933

AGENDA

- 10.30 zaal open
- 11.00 opening bijeenkomst
- 11.05 bestuursmededelingen
- 11.30 rondvraag
- 11.45 faunistische mededelingen
- 12.30 lunch
- 13.30 vervolg faunistische mededelingen
- 16.00 sluiting

Tijdens de middagpauze zal Eddy Vermandel entomologische instrumenten en hulpmiddelen ter verkoop tonen. Tevoren kunt u inlichtingen krijgen en/of bestellingen plaatsen. Tel: 0114-370378 en per e-mail: info@vermandel.com